

**KÜRESEL KALKINMA: AVRUPA BİRLİĞİ’NİN BİNYIL
KALKINMA HEDEFLERİNE DESTEĞİ**

**GLOBAL DEVELOPMENT: EU SUPPORT FOR THE
MILLENNIUM
DEVELOPMENT GOALS**

Yard.Doç.Dr. B.Tuğberk TOSUNOĞLU
Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F. İktisat Bölümü
ttosunoglu@anadolu.edu.tr

ÖZET

Küresel bir sorun olan yoksulluk, bütün ülkeleri yakından ilgilendiren bir konudur. Bu konuda ülkelerarası işbirliğini geliştirmede en önemli araçlardan birisi kalkınma yardımlarıdır. Kalkınma yardımlarının temel amacı yoksulluktan kaynaklanan sorunları azaltmak veya ortadan kaldırmaktır. Uluslararası kuruluşlar tüm dünyada yoksulluğun azaltılması konusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Bu kuruluşlardan birisi de Birleşmiş Milletlerdir (BM). BM, 2000 yılında Binyıl Kalkınma Hedeflerini belirlemiştir. Binyıl Kalkınma Hedefleri, uluslararası düzeyde yoksulluk sorunu konusunda önemli ölçüde farkındalık yaratmıştır. Bu nedenle, uluslararası işbirliğinin önemli bir örneğidir. Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması önemli ölçüde kaynak da gerektirmektedir. Binyıl Kalkınma Hedeflerine destek sağlayan önemli ülkeler arasında Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler bulunmaktadır. AB’nin Kalkınma İşbirliği Politikası, Binyıl Kalkınma Hedefleri doğrultusunda yürütülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Kalkınma, Resmi Kalkınma Yardımları, Binyıl Kalkınma Hedefleri, AB Kalkınma İşbirliği Politikası.

ABSTRACT

As a global issue, poverty is closely related to all the countries. In this regard, one of the most important tools in the development of cross-border co-operation are the development aids. The main purpose of development assistance is reducing or eliminating the problems caused by poverty. International organizations are working to reduce poverty around the world. United Nations (UN) is one of the organizations working for this purpose. The Millennium Development Goals set by UN in 2000. The Millennium Development Goals has created a significant awareness about the problem of poverty on the international level. Therefore, The Millennium Development Goals is an important example of international cooperation. The achievement of The Millennium Development Goals requires significant resources. European Union (EU) member states are one of the major countries who supports The Millennium Development Goals. EU Development Cooperation Policy is carried out in line with the Millennium Development Goals.

Key Words: *Global Development, Official Development Assistance, Millennium Development Goals, EU Development and Cooperation Policy.*

1. GİRİŞ

Çevre, sağlık ve ekonomi gibi alanlarda ortaya çıkan küresel çaplı tehditlerin dünya üzerinde yaşayan herkesi ülke sınırı gözetmeksizin etkilediği düşünüldüğünde, ülkelerin refah seviyelerini arttıracak yardımlarında aslında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere karşılıklı olarak fayda yaratacağı açıktır. Bu nedenle, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin işbirliği zorunludur. Günümüzde küresel bir sorun olan yoksulluk da, bütün ülkeleri yakından ilgilendiren bir konu haline gelmiştir. Bu konuda ülkelerarası işbirliğini geliştirmede en önemli araçlardan birisi olarak değerlendirilebilecek kalkınma yardımları ise, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma süreçlerine destek olmak ve acil sorunlarına çözüm bulmak amacıyla yapılan ayni veya nakdi yardımlar ile yatırımları kapsamaktadır. Kalkınma yardımlarının temel amacı

yoksulluktan kaynaklanan sorunları azaltmak veya ortadan kaldırmak, böylece bölgesel ve küresel barışa, güvenliğe ve istikrara katkı sağlamaktır.Küreselleşmenin geliştirilmesi ve sürdürülebilir işbirliği sisteminin oluşturulmasında kalkınma yardımlarının önemli bir araç olduğu söylenebilir.

Küresel bir sorun olan yoksullukla mücadele, küresel ortaklıklar nedeniyle bu sorunun çözümünü zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle konuya uluslararası düzeyde ilgi gösterilmesi bir zorunluluktur. Uluslararası kuruluşlar tüm dünyada yoksulluğun azaltılması konusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Bu kuruluşlardan biri de Birleşmiş Milletlerdir (BM). BM, 2000 yılında Binyıl Kalkınma Hedeflerini belirlemiştir. 2015 yılına kadar tüm ülkelerinbu hedeflere ulaşılması konusundagerekli çalışmaları yapmaları beklenmektedir. Binyıl Kalınma Hedeflerine ulaşılması konusunda özellikle gelişmiş ülkeler üzerlerine düşen görevleri yerine getirmelidirler.

Binyıl Kalkınma Hedeflerine destek sağlayan ülkelerin başında Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler gelmektedir. AB, küresel düzeyde özellikle yoksulluğun azaltılması konusunda sağladığı kalkınma yardımları ile tüm dünyada önemli bir aktör konumundadır. AB ve üye ülkeleri toplam Resmi Kalkınma Yardımı(RKY) sağlayıcı ülkeler arasında çok önemli bir yere sahiptir. Bu konuda çeşitli ve karmaşık fon yapısı ve işbirlikleri ile yeterli kaynakların sağlanması için uğraşmaktadır.

Bu çalışmada kamu kaynaklı kalkınma yardımlarının en önemli bileşeni olan RKY ele alınarak; AB tarafından Binyıl Kalkınma Hedefleri doğrultusunda sağlanan RKYdeğerlendirilmeye çalışılacaktır. Çalışmanın ilk bölümünde, Binyıl Kalkınma Hedefleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Daha sonraki kısmında ise, AB'nin toplam RKY'na destekleri ve belirlenmiş hedeflere ulaşma konusundaki performansı değerlendirilmiştir. AB'nin küresel düzeyde üzerine düşen sorumluluğu ne ölçüde karşıladığı belirlenmeye çalışılmıştır.

2. KALKINMADA İŞBİRLİĞİNİ SAĞLAMAK: BİNYIL KALKINMA HEDEFLERİ

Dünya, son yıllarda büyük ekonomik gelişmelere sahne olmuştur. Ancak, zenginlik ve refah ülkeler arasında adil olmayan bir şekilde dağılmaktadır. Ekonomik dengesizlikler dünyanın hemen hemen her bölgesindeki sosyal sorunları ve siyasi istikrarsızlığı artırmıştır. Kalkınma konusuyla ilgili sorunlar, tüm dünyayı ilgilendirmektedir. Dünya ülkelerinde kalkınmanın sağlanması ve yoksulluğun azaltılması konusundaki en önemli ortak çabalardan biri Binyıl Kalkınma Hedeflerinin belirlenmesidir. Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak; hükümetlerin, uluslararası örgütlerin, özel şirketlerin ve sivil toplumun beraber çalışmasını gerektiren küresel bir ortaklık gerektirir.

Bir diğer yönüyle Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması önemli ölçüde kaynak da gerektirmektedir. Bu nedenle, küresel kalkınmanın sağlanması ve yoksulluğun azaltılması için küresel finansman mekanizmalarının oluşturulması bir zorunluluktur. Çünkü yoksul ülkelerin bir yandan uluslararası borç sorunları nedeniyle sıkıntıya girmesinin ve bir yandan da kalkınma amaçlı yatırımlarına fon bulmakta zorluk çekmelerinin, kalkınma sorunlarını daha da ağırlaştıracağı açıktır. Bu ülkelere borç afları programları uygulanması ve aynı zamanda yapılan kalkınma yardımlarının çok etkin kullanılması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Kirmanoğlu, 2013: 104).

Binyıl Kalkınma Hedefleri, kalkınma için küresel ortaklığa güzel bir örnektir. Binyıl Kalkınma Hedefleri, BM önderliğinde 2000 yılında 189 ülkenin temsilcilerinin katıldığı bir zirvede kabul edilmiştir. BM, özellikle dünya çapında yoksulluğu azaltmak konusunda çalışmalar yapmaktadır. Hem ülke içindeki hem de ülkeler arasındaki eşitsizlikleri gidermek ve fakirliği azaltmak BM'nin temel amaçlarından biridir. Binyıl Kalkınma Hedefleri, aşırı yoksulluğa ve açlığa 21. yüzyıl içinde son vermeyi amaçlayan Binyıl Bildirgesi'ne dayanan hedeflerdir. Binyıl Kalkınma Hedefleri, insani kalkınmaya yönelik olarak yoksulluk ve açlığın ortadan kaldırılması, tüm bireyler için temel eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadının durumunun güçlendirilmesi, çocuk ölümleri, anne sağlığı, HIV/AIDS, sıtma ve diğer salgın hastalıklarla mücadele, çevresel sürdürülebilirlik ve kalkınma için

küresel ortaklık konularını içermektedir (DPT, 2006: 12). Binyıl Kalkınma Hedefleri, belirlenen konular için belirli sayısal kıstaslar getirmiş ve bu amaçlara 2015 yılına kadar ulaşılması hedefini koymuştur. (Binyıl Kalkınma Hedefleri; amaçlar ve hedefler için bkz. Ek-1)

Binyıl Kalkınma Hedefleri doğrultusunda gelişmekte olan ülkelere sağlanacak kalkınma yardımlarının önemi bu ülkeler açısından çok büyüktür. Gelişmekte olan ülkelere yapılan kamu kaynaklı kalkınma yardımları RKY ve diğer resmi akımlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Yardım sağlayan ülkelerin merkezi ve yerel yönetimlerinin veya bu yönetimlere bağlı uygulayıcı kuruluşların, ekonomik kalkınmanın sağlanması ve refah seviyesinin yükseltilmesi ana amaçları doğrultusunda, gelişmekte olan ülkelere veya söz konusu ülkelerde bu amaçlar doğrultusunda faaliyet gösteren uluslararası örgütlere yönelik gerçekleştirdiği kamu kaynaklı hibeler veya en az % 25 hibe unsuru içeren uzun vadeli ve düşük faizli krediler, RKY olarak tanımlanabilir. Gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik kalkınmanın sağlanması ve refah seviyesinin yükseltilmesi ana amaçlarına hizmet etmekle beraber yeterli hibe unsuru içermeyen ve/veya imtiyazlı koşullarda verilmeyen krediler ile gelişmekte olan ülkelere yönelik olmalarına rağmen söz konusu amaçlara hizmet etmeyen (ticari amaçlı akımlar gibi) resmi akımlar ise, diğer resmi akımlar adını almaktadır. Kalkınma yardımlarının alıcıları, ülkeler veya uluslararası kuruluşlar olabilmektedir. Bu çerçevede, ülkelere yönelik verilen yardımlar iki taraflı, uluslararası örgütlere verilen katkılar ise çok taraflı kalkınma yardımları olarak adlandırılmaktadır (TİKA,2010: 4-5).

RKY;proje/program yardımları, teknik işbirliği, kalkınma amaçlı gıda yardımı, ulusal STK'lara destek, kalkınma yardımları tanıtımı, barışı yapılandırma çalışmaları, sığınmacılara yapılan yardımlar, acil ve insani yardımlar, krediler ve uluslararası örgüt aidatları ve katkı payları olarak sınıflandırılabilir.

Kalkınma yardımınıgerçekleştirme nedenleri, yapan ülkeler açısından farklı başlıklar altında toplanabilir. Yardım yapan ülkelerin yardım yapmalarının en önemli nedeni kendi politik, ekonomik, stratejik çıkarlarının bu yönde olmasıdır. Her ne kadar bazı yardımlar (acil gıda

yardımları gibi) sadece insani ihtiyaçlar için yapıyor olsa da, bugüne kadar hiçbir ülkenin diğerine kendisi için bazı faydalar beklemeden uzun dönemli yardım yaptığı görülmemiştir. Bu anlamda yapılan yardım miktarını öncelikle politik ve ekonomik çıkarlar belirlemektedir. Kalkınma yardımlarının, bölgesel güç ve küreselaktör olmayı hedefleyen ülkeler ya da örgütler için ayrıca stratejik bir önem de taşıdığı da ileri sürülebilir. Kalkınma yardımları ile küresel dünyadaki etkinlik arttırılmaya çalışılabilir. AB'nin de de küresel dünyadaki gücünü arttırmak için önemli ölçüde kalkınma desteği sağladığı söylenebilir.

Binyıl Kalkınma Hedefleri, uluslararası düzeyde önemli ölçüde farkındalık yaratmış; aynı zamanda, en az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde söz konusu hedeflerin hayata geçirilmesine yönelik çabaların artırılmasını teşvik etmiştir. Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak doğrultusunda işbirliği içerisinde çalışan ülkeler hedeflere önemli katkılar sağlamışlardır. Ancak, hedeflere tam olarak ulaşılabilmediğini söylemek mümkün değildir. Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması için, BM tarafından RKY hedefi, yardım sağlayan ülkelerin brüt milli gelirlerinin %0,7'si olarak belirlenmiştir. RKY hedefine ulaşan ya da bu hedefi geçen ülkeler sınırlı sayıdadır. Yardım akışlarında ilerleme kaydedilmeden Binyıl Kalkınma Hedeflerinin başarılabilmesi olanağı bulunmamaktadır. Bu anlamda yardım sağlayan ülkelerin yardım miktarlarında artış sağlamaları gerekmektedir(Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye, <http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=1582>, Erişim Tarihi: 05.08.2013).Binyıl Kalkınma Hedeflerine ilişkin, 2015 yılının ardından ne gibi adımlar atılabileceğine yönelik tartışmalar BM'de ve akademik çevrelerde şimdiden konuşulmaktadır.

3. BİNYIL KALKINMA HEDEFLERİ VE AB KALKINMA İŞBİRLİĞİ POLİTİKASI

AB gerek küresel çapta, gerekse de bölgesel ölçekte belirleyici bir aktör olma amacına sahiptir. Bu anlamda günümüzün özellikle küresel sorunlarının çözümüne yönelik olarak önemli roller üstlenmek

isteğindedir. AB'nin küresel politika alanında gerçekleştirdiği önemli adımlardan biri de, kalkınmanın finansmanına sağladığı desteklerdir. Kalkınma işbirliği alanında sürdürülen çalışmalarla küresel kalkınmanın finansmanına destek sağlanması ve tüm dünyada yoksulluğun azaltılması hedeflenmektedir.

Daha önce de ifade edildiği gibi, Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak adına gelişmiş ülkelere önemli görevler düşmektedir. Küresel kalkınmanın sağlanması için ülkeler arasındaki işbirliğinin nitelik ve nicelik bakımından en üst seviyeye çıkartılması zorunluluğu bulunmaktadır. Bütün bu nedenlerle AB, bu çerçevede üzerine düşen görevi yapmak konusunda büyük bir sorumluluk duymakta ve Kalkınma İşbirliği Politikası kapsamında Binyıl Kalkınma Hedeflerine destek sağlamaktadır.

AB'nin Kalkınma İşbirliği Politikası, Binyıl Kalkınma Hedefleri doğrultusunda yürütülmektedir. Binyıl Kalkınma Hedefleri altında gelişmekte olan ülkelerdeki bölgesel kalkınmanın desteklenmesi hedeflenmiştir. Bu açıdan Binyıl Kalkınma Hedefleri, birlik politikası için genel bir eylem çerçevesi sunmaktadır (Europa, General Development Framework, http://www.europa.eu/legislation_summaries/development/general_developmentframework, Erişim Tarihi: 07.08.2013).

Avrupa Komisyonu, OECD Kalkınma Yardımları Komitesi (DAC) üyesi olarak AB bütçesinden gelişmekte olan ülkelere çeşitli yardım programları yönetmektedir. Ayrıca, özellikle Afrika, Karayip ve Pasifik için tasarlanmış gönüllü programlar aracılığıyla (Avrupa Kalkınma Fonu) kalkınma desteği programlarını yürütmektedir. AB bütçesinden ve özellikle AB Komisyonu tarafından yürütülen gönüllü bir fon olan Avrupa Kalkınma Fonu tarafından gerekli yardımlar gelişmekte olan ülkelere kalkınmanın finansmanı için aktarılmaktadır. Tüm bunlar AB'nin küresel yoksulluğun azaltılması konusundaki katkılarının Birlik düzeyindeki toplamını oluşturmaktadır (Reisen, 2004: 15).

AB Komisyonunun verilerine göre mevcut durumda AB dünyada uluslararası RKY'na büyük ölçüde destek vermektedir; ve kurumlarıyla kalkınmanın finansmanında önemli bir rol üstlenmiştir. Bunun için

AB, Binyıl Kalkınma Hedefleri çerçevesinde 2015 yılında belirlenen hedeflere ulaşmak için belirli yaptırımları zorunlu kılmıştır. AB'ye üye ülkeler toplam RKY'nın %50'sine yakınına sağlamaktadır. Bu rakam 2010 yılında toplam 53,8 milyar Euro olarak gerçekleşmiştir. Sadece AB Komisyonu tek başına tüm dünyada kalkınma yardımlarını sağlama konusunda ikinci sırada yer almaktadır.

AB'nin RKY konusunda bazı taahhütleri ve hedefleri bulunmaktadır. Avrupa Komisyonu yapılan yardımların daha etkin ve koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesi için Birlik düzeyinde temel bazı kararlar almaktadır. Bunların başında, 2005 yılında kabul edilen Avrupa Birliği Kalkınma Politikası hakkında Avrupa Konsensüsüne gelmektedir. AB, bu Konsensüsle, GSMH'nin %0,7'sini kalkınma yardımlarına ayırmayı taahhüt etmiştir. Konsensüs, Binyıl Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Monterrey konferansında alınan kararlar doğrultusunda yardım hacminin 2015 yılında son katılan 10 AB üyesi ülkenin RKY miktarının GSMH'lerine oranının %0,33, ilk 15 üye ülkenin GSMH'nin %0,7'sine ulaşmasını hedeflenmektedir. Ara hedef olarak da, 25 üye ülke ortalamasının 2010 yılına kadar GSMH'nin %0,56'sı olması öngörülmektedir. (Üye ülkelerin 2010 yılı hedefleri Tablo 1'de gösterilmektedir.) Ayrıca yapılacak yardımlarda Afrika'ya özel bir önem verilmiş ve RKY'nın en azından %50'sinin bu bölgeye sağlanması taahhüdünde de bulunulmuştur. Konsensüste gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğun azaltılması yine öncelikli hedef olarak yer almakta ve bu hedefin ancak uzun dönemli kalkınmanın ayrılmaz parçası olan iyi yönetişimin geliştirilmesi ve insan haklarına saygı tamamlayıcı amaçları ile gerçekleştirilebileceği vurgulanmaktadır (DPT, 2006: 38-42).

Tablo 1: Üye Ülkelere Yönelik 2010 Yılı Ara Hedefleri

Ülke	2010 Ülke hedefi RKY/ GSMH	Ülke	2010 Ülke hedefi RKY/ GSMH
Avusturya	0,51	Litvanya	0,17
Belçika	0,70	Lüksemburg	1,00
Bulgaristan	0,17	Malta	0,17
GKRY	0,17	Hollanda	0,80
Çek Cumhuriyeti	0,17	Polonya	0,17

Danimarka	0,80	Portekiz	0,51
Estonya	0,17	Romanya	0,17
Finlandiya	0,51	Slovakya	0,17
Fransa	0,51	Slovenya	0,17
Almanya	0,51	İspanya	0,56
Yunanistan	0,51	İsveç	1,00
Macaristan	0,17	İngiltere	0,56
İrlanda	0,51	AB 15 TOPLAM	0,56
İtalya	0,51	AB 12 TOPLAM	0,17
Letonya	0,17	AB 27 TOPLAM	0,53

Kaynak: European Commission, (2011). EU Accountability Report 2011 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels. s. 27
http://ec.europa.eu/europeaid/how/accountability/eu-annual-accountability-reports/documents/working-document-vol1_en.pdf

AB Komisyonu, Kalkınma için Avrupa Konsensüsü belgesi ile yardımlarla ilgili temel hedefleri de belirlemiştir. Konsensüse göre; üye ülkelerin ve Birliğin kendisinin kalkınma konusundaki sorumlulukları belirlenmiştir. Belge ile sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde dünyadaki yoksulluğun azaltılması ve 2015 yılına kadar Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması konusunda bazı amaçlar belirlenmiştir. Bu amaçlar;

- Aşırı yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmak,
- Evrensel temel eğitimi sağlamak,
- Cinsiyet eşitliğini desteklemek ve kadınları güçlendirmek,
- Çocuk ölümlerini azaltmak,
- Anne sağlığını iyileştirmek,
- HIV / AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele etmek,
- Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak ve
- Kalkınma için küresel bir ortaklık kurmak olarak sıralanabilir.

(Europa, European Consensus of Development, http://europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework/r12544_en.htm, Erişim Tarihi: 10.08.2013)

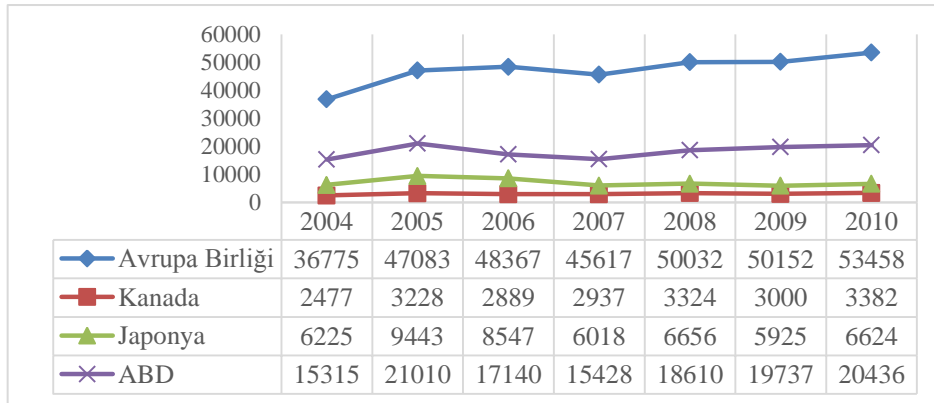
Yoksulluğa karşı mücadele, insani kalkınma, doğal kaynaklar, ekonomik büyüme ve refahın yoksullar yararına korunmasını amaçlayan faaliyetler arasında bir denge sağlamak anlamına da gelmektedir. AB'ye göre

gelişmekte olan ülkeler kendi gelişimleri için birincil sorumluluğu taşımaktadır ancak AB, ortak yürütülmesi gereken konularda hesabına düşen sorumluluk payını da kabul etmektedir.

Görüldüğü gibi AB küresel sorumluluk anlamında 2015 yılına kadar toplam GSMH'nin %0,7'sini RKY'na ayırma taahhüdünde bulunmaktadır. Konsensüse göre 2010 yılı ara hedefi GSMH'nin %0,56'sıdır. AB bu anlamda Afrika'ya özel bir önem vermektedir. Yardım artışı önemli şekilde Afrika ülkelerine sağlanacaktır. Konsensüs ile kaynak tahsisinin ihtiyaçlar ve performansa dayalı, objektif ve şeffaf ölçütlere göre yönlendireceği karara bağlanmıştır. Yardımın kalitesi açısından yardımlar için hedefler koyarak, yardımın etkinliğini maksimize etmek ve taahhütlerin izlenmesini sağlamak gerekliliği AB Komisyonu tarafından özellikle vurgulanmıştır. Kalkınma yardımlarının koordinasyonu ve uyumlaştırılması, saha düzeyinde başlayarak, alıcı ülke sistemlerinde uyum sonuçları izlenmelidir. Ancak bu tür çalışmalar yardım mekanizmalarını güçlendirilecektir. Burada asıl önemli olan konu, Birlik yardım politikaları ve üye devletler politikalarının birbirini tamamlayıcı nitelikte olmasıdır.

AB, kalkınma yardımları taahhütleri doğrultusunda yardım sağlayan diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, toplam RKY'nın çok önemli bir miktarını karşılamaktadır. Grafik 1'de RKY sağlayan bazı ülkelerin ve AB'nin yardım miktarları görülmektedir.

Grafik 1: RKY (2008 Fiyatlarıyla, Milyon Euro)

Kaynak: European Commission, (2011). EU Accountability Report 2011 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels. s. 4
http://ec.europa.eu/europeaid/how/accountability/eu-annual-accountability-reports/documents/working-document-vol1_en.pdf

Grafik 1'e göre, AB, AB üyesi olmayan G8 ülkelerine göre büyük bir performans göstermektedir. Yapılan yardımlar miktar olarak diğer ülkelerden oldukça fazladır. 2004-2010 döneminde, AB ve üye ülkeleri DAC ülkelerinden gelişmekte olan ülkelere yapılan resmi kalkınma yardımlarının %57'sini sağlamıştır. Yapılan yardımlar kişi başına miktarlar olarak değerlendirildiğinde de diğer ülkelere oranla AB'nin üstünlüğü görülmektedir. (Bkz: Tablo 2)

Tablo 2: AB Üyesi Ülkeler ve AB ülkeleri Dışındaki DAC Üyesi Ülkelerde RKY/ GSMH ve Kişi Başına RKY (2008 fiyatlarıyla)

Ülke	RKY (milyar Euro)		Kişi Başına RKY (Euro)		RKY/ GSMH%	
	2004	2010	2004	2010	2004	2010
AB 25/27	36.8	53.5	75	107	0.34	0.43
AB 15	34.6	52.6	95	134	0.35	0.46
AB 10/12	0.3	0.8	3	8	0.07	0.09
ABD	15.3	20.4	52	66	0.17	0.21
Japonya	6.2	6.6	49	52	0.19	0.20
Kanada	2.5	3.4	77	99	0.27	0.33
AB dışındaki DAC üyesi ülkeler	29.6	38.6	58	69	0.19	0.23
DAC üyeleri	66.0	91.2	71	96	0.25	0.32

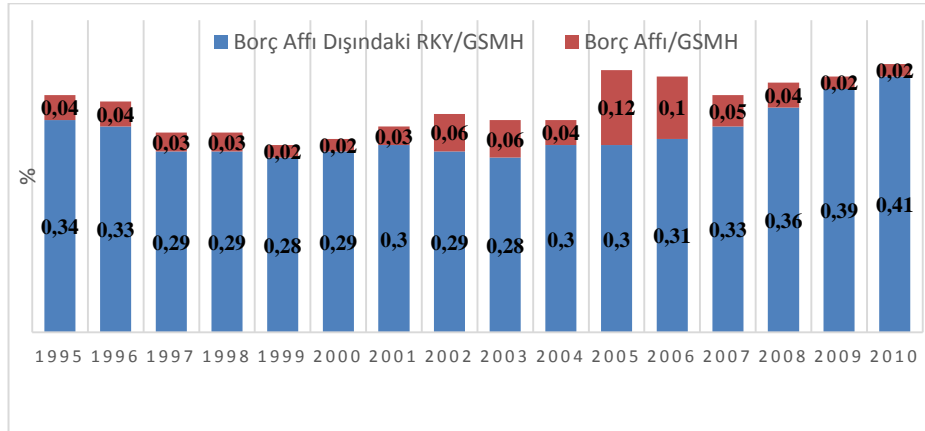
Kaynak: European Commission, (2011). EU Accountability Report 2011 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels. s. 23
http://ec.europa.eu/europeaid/how/accountability/eu-annual-accountability-reports/documents/working-document-vol1_en.pdf

Tablo 2'de de görüldüğü gibi AB'nin kişi başına RKY da, RKY'nın GSMH'ye oranları da diğer DAC üyesi ülkelerden oldukça fazladır. AB'nin RKY/GSMH oranı ABD ve Japonya'nın 2 katıdır. AB 12'nin

RKY/GSMH oranı AB dışı DAC üyeleri oranından düşük olsa da, toplamda bakıldığında AB'nin RKY performansı oldukça iyidir.

Son yıllarda AB'nin RKY miktarlarının artmasında borç aflarının önemli payı bulunmaktadır. (Bkz: Grafik 2) AB üyesi bazı ülkelerin (Avusturya, Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, İspanya ve İngiltere) 2005-2006 döneminde önemli ölçüde borç affı yoluna gittikleri için RKY rakamlarında önemli artışlar görülmüştür. 1995-2010 döneminde AB RKY'ları içerisinde borç aflarının oranı 1995'teki %0,34 seviyesinden 2010 yılında %0,41 seviyesine ulaşmıştır. Borç afları AB'nin RKY'larını arttırmış ve özellikle 2005 ve 2006 yılındaki belirlenmiş hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmuştur. Ama geçici bir etki olarak değerlendirilebilecek bu durum sürdürülebilir değildir. Bu anlamda AB üyesi ülkelerin RKY hedeflerine ulaşmak için bütçelerinden ayırdıkları kaynakları arttırmaları gerekmektedir.

Grafik 2: RKY ve Borç Aflarının GSMH İçerisindeki Payı*

*DAC raporlarındaki 20 AB üyesi ülkeyi kapsamaktadır.

Kaynak: European Commission, (2011). EU Accountability Report 2011 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels. s. 24
http://ec.europa.eu/europeaid/how/accountability/eu-annual-accountability-reports/documents/working-document-vol1_en.pdf

2010 yılı ara hedeflerinin ardından AB Komisyonu, yoksulluğun azaltılması ile ilgili daha stratejik hedefler koymak ve bütçeden kalkınma

için sağlanan yardımları daha etkin hale getirmek için, 13 Ekim 2011 tarihinde “Değişim Gündemi” adlı belgeyi yayınlamıştır(Development and Cooperation, Agenda for Change,http://ec.europa.eu/europeaid/news/agenda_for_change_en.htm, Erişim Tarihi: 11.08.2013).Bu belgeye göre, AB RKY miktarları her ne kadar miktar olarak artıyor görünse de daha koordineli bir şekilde yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu konuda AB, üye ülkeler üzerinde daha etkin bir rol üstlenmelidir. Ayrıca belgeye göre, AB kalkınma politikasının sonuçlarını görmek adına ölçüm ve iletişim kurmak için ortak bir çerçeve de geliştirmelidir (European Commission, Increasing the Impact of EU Development Policy: an Agenda for Change, http://ec.europa.eu/europeaid/what/developmentpolicies/documents/agenda_for_change_en.pdf, s10, Erişim Tarihi: 11.08.2013).

4. AB KALKINMA YARDIMLARININ KAPSAMI

AB’de, Birlik düzeyinde kalkınma yardımları bütçe kaynaklarından ve fon desteği ile sağlamaktadır. AB, Binyıl Kalkınma Hedeflerine coğrafi programlar ve tematik programları ile destek sağlamaktadır. 2007-2013 mali çerçevesinde AB’nin dış yardımlarını koordine etmek için oluşturulmuş coğrafi program araçları; Kalkınma İşbirliği Aracı, Avrupa Komşuluk ve İşbirliği Aracı ve Avrupa Kalkınma Fonu’dur(Development and Cooperation-Euroaid, How We Finance, http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/index_en.htm, Erişim Tarihi: 13.08.2013). Ayrıca, Binyıl Kalkınma Hedeflerine tematik programlar ile de destek verilmektedir.

Görüldüğü gibi, AB’nin küresel kalkınma politikasına destek sağlayan araçlarından biri Kalkınma İşbirliği Aracı’dır. Kalkınma İşbirliği Aracı, 18 Aralık 2006 tarihinde 1905/2006 sayılı düzenlemeyle kalkınmanın desteklenmesi için oluşturulmuştur.Kalkınma İşbirliği Aracı’nın 2007-2013 yılları için AB Mali Çerçevesinde belirlenmiş toplam ödenek miktarı 44,229 Milyon Euro’dur. Bu aracın oluşturulmasındaki temel amaç, Binyıl Kalkınma Hedeflerinin sağlanmasıdır. Bu aracın genel amaçları; kalkınma için işbirliği, ekonomik işbirliği, mali işbirliği,

bilimsel ve teknik işbirliğini desteklemektedir. Nihai hedef ise gelişmekte olan ülkelerin Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmaları için yardımda bulunarak yoksulluğu azaltmaktır. Kalkınma İşbirliği Aracı'nın temel beş ilkesi şu şekilde sıralanabilir:

- Dış faaliyetlerin farklı alanları arasında tutarlılık sağlanması,
- Üye devletlerarasında uygulanan politikalar arasında işbirliği sağlanması,
- Uluslararası çözümü için çok taraflı yatırımları artıracak koordinasyonların sağlanması,
- Özellikle ulusal kalkınmayı sağlayacak reform politikalarını güçlendirerek bütçe desteğinin yönlendirilmesi,
- İnsan hakları ve temel özgürlükler, demokratik ilkeler ve hukukun üstünlüğüne saygı.

Kalkınma İşbirliği Aracı'ndan aşağıda sayılan ülkeler dışındaki ülkeler yararlanabilirler:

- Birlik üyesi ülkeler,
- Denizaşırı ülkeler ve bölgeler,
- Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı'ndan yararlanan ülkeler (Arnavutluk, Makedonya, Bosna-Hersek, Sırbistan-Karadağ ve Türkiye),
- Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Politikası Aracından yararlanan ülkeler (Cezayir, Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Mısır, Gürcistan, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Moldova, Fas, Filistin, Suriye, Tunus, Ukrayna ve Rusya)

AB'nin küresel kalkınma politikasına destek sağlayan bir diğer aracı Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı'dır. Ortak bir sınırı paylaşan üye devletler ve komşu ülkeleri bir araya getirerek, ortak programları finanse etmek bu Fonun temel kurulma amacıdır. Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı, Avrupa Komşuluk Politikasını desteklemektedir. AB'nin Komşuluk Politikası, AB'nin aday statüsünde olmayan yakın komşuları olan; 17 ülkeyi (Cezayir, Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Mısır, Gürcistan, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Moldova, Fas, Filistin, Suriye, Tunus, Ukrayna ve Rusya'yı) kapsamaktadır. Söz konusu ülkeler ile

Ortaklık Anlaşmaları imzalanmakta, daha sonra da bu anlaşmalar çerçevesinde Eylem Planları hazırlanmaktadır(Ekonomi Bakanlığı, Türkiye-AB İlişkileri,

<http://www.ekonomi.gov.tr/avrupabirligi/index.cfm?sayfa=DB164801-D8D3-8566-452049DA66F84F00>, Erişim Tarihi: 13.08.2013).

Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı aşağıdaki stratejik hedeflere sahiptir:

- İnsan haklarının geliştirilmesi,
- Piyasa ekonomisine geçişin sağlanması,
- Sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi ve ortak çıkarların korunması (terörle mücadele, kitle imha, çatışma çözümü, uluslararası hukukun üstünlüğü, vb silahlarının yayılması),
- Binyıl Kalkınma Hedeflerine destek verilmesi.

Roma Antlaşması tarafından 1957 yılında oluşturulan Avrupa Kalkınma Fonu; Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkeleri ve denizaşırı ülkeler ve bölgeler için Topluluk kalkınma yardımını sağlayan ana araçlardan biridir. Fon; ekonomik kalkınma, sosyal ve insani kalkınma, bölgesel işbirliği ve uyum konularında destekler sağlamaktadır. AB Komisyonu, fonun bütçe içine dâhil edilmesini istese de, Avrupa Kalkınma Fonu bütçe dışı bir Fon olduğu için, üye devletlerin belirlenmiş katkıları ile finanse edilmekte ve kendi mali kurallarına göre yönetilmektedir(Development and Cooperation- Europeaid, European Development Fund, http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm, Erişim Tarihi: 15.08.2013).

Sözü edilen bu üç araçtan Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı, 17 ülkeyi kapsayan, yıllık ortalama olarak 1,6 milyar Euro fon desteği sağlayan ve 2007-2013 dönemi için toplam 11,181 milyar Euro finansman kaynağına sahip olan bir araçtır. Avrupa Kalkınma Fonu ise, 79 ülkeyi kapsayan geniş yapısı ile Binyıl Kalkınma Hedeflerini yıllık ortalama 3.7 milyar Euro destek sağlayan ve 2007-2013 dönemi için toplam 22,7 milyar Euro desteğe sahip bir araçtır. Son olarak Kalkınma İşbirliği Aracı, 47 ülkeyi kapsayan destekler sunan bir araç olarak, yıllık ortalama 1,4 milyar Euro destek sağlayan ve toplamda 10,057 milyar Euro finansman desteğine

sahip bir araçtır(Development and Cooperation- Europeaid, Geographic instruments,

http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/geographic_en.htm, Erişim Tarihi: 15.08.2013).Sözü edilen bu üç fondan gerçekleştirilen RKY, AB toplam resmi kalkınma yardımlarının yaklaşık %30'unu kapsamaktadır. (Bkz. Tablo 3)

Tablo 3: RKY AB Bütçesi Desteği (Milyon Euro, 2009)

	Toplam Bütçe Desteği	Toplam RKY	Bütçe Desteği/Toplam RKY
Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı	597	1576	38
Kalkınma İşbirliği Aracı (Coğrafi programlar)*	497	1410	35
Kalkınma İşbirliği Aracı (Tematik programlar)**	225	1009	22
Avrupa Kalkınma Fonu	1107	3502	32
Toplam	2425	7497	32

*Asya, Latin Amerika, Güney Afrika

** Göç, Gıda güvenliği, Çevre, İnsani ve sosyal kalkınma, Afrika, Karayipler ve pasifik şeker programları.

Kaynak: European Commission. (2010). Annual Report 2010 On The European Union's Development And External Assistance Policies And Their Implementation In 2009, Brussels.s 207.

http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/documents/annual-reports/europeaid_annual_report_2010_en.pdf

Coğrafi program araçlarının dışında AB, kalkınmanın sağlanmasına tematik programları ile de destek sağlamaktadır. Belirlenmiş temel alanlarda AB bütçesinden çeşitli finansal destekler verilmektedir. Bu alanlar öncelikli olarak; gıda güvenliği, eğitim, kadın haklarının korunması, sağlık ve çevre olarak sıralanabilir. Örneğin gıda güvenliği tematik programı aracılığıyla, AB 2007-2013 mali dönemi için bütçesinde 925 milyon Euro kaynak ayırmıştır. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerdeki gıda krizlerine acil yardım sağlamak üzere oluşturulmuş Gıda Aracı ile de gıda alanında 2009-2011 yılları arasındaki üç yıllık dönem

için 1 milyar Euro finansal destek ayrılmıştır(http://ec.europa.eu/europeaid/what/food-security/index_en.htm, Erişim Tarihi: 17.08.2013).Eğitimle ilgili olarak bütçede insana yatırım başlığı altında bir pay ayrılmıştır. 2007-2013 dönemi için kadın haklarını koruma ile ilgili olarak bütçede Demokrasi ve İnsan Hakları Aracı ile 1,104 milyon Euro'luk, (http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr_en.htm, Erişim Tarihi:17.08.2013)çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi için 470 milyon Euro'luk destek ayrılmıştır. (http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci/environment_en.htm,17.08.2013)Ayrıca, yine bütçede insana yatırım başlığı altında sağlık ve eğitim için de kaynak ayrılmıştır. Tematik Programlar ile AB bütçesinden AB Binyıl Kalkınma Hedeflerine yönelik olarak ayrılan fonlar topluca Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4:Kalkınma Destekleri Olarak Tematik Programlar

Finansman Aracı	Kapsanan Coğrafi Alan	Ortalama Yıllık Finansman	Ayrılan Toplam Fon Miktarı
Avrupa Demokrasi ve İnsan Hakları Aracı(EIDHR)	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	160 milyon Euro	1.104 milyar Euro (2007-2013 yılları arası)
Nükleer Güvenlik İşbirliği Aracı(NSCI)	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	75 milyon Euro	524 milyar Euro (2007-2013 yılları arası)
Çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	120 milyon Euro	470 milyar Euro (2007-2010 yılları arası)
Kalkınmada Merkezi ve Yerel İdare Dışındakiler	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	230 milyon Euro	1.6 milyar Euro (2007-2013 yılları arası)

Gıda Güvenliği	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	240 milyon Euro	925 milyon Euro (2007-2010 yılları arası)
Göç ve Sığınma	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	60 milyon Euro	384 milyon Euro (2007-2010 yılları arası)
İnsana Yatırım	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	150 milyon Euro	1 milyar Euro (2007-2013 yılları arası)
Şeker Üretiminin Yeniden Yapılandırılması	18 Afrika, Karayip, Pasifik Ülkesi	180 milyon Euro	
AB Gıda Aracı	50 ülke (Afrika, Karayipler, Asya, Latin Amerika ve Körfez Ülkeleri)	N/a	1 milyar Euro (2008-2010 yılları arası)
İstikrar Aracı	AB üyesi ve gelişmiş ülkeler dışındaki tüm ülkeler	290 milyon Euro	2.062 milyar Euro (2007-2013 yılları arası)

Kaynak: Development and Cooperation- Europeaid, Thematic Instruments And Programmes,
http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/thematic_en.htm

5. AB RESMİ KALKINMA YARDIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

AB'nin kalkınma yardımları konusunda ara hedef olarak belirlediği RKY/GSMH oranları Tablo 1'de gösterilmiştir. AB'de 2010 yılı için belirlenmiş ara hedefler, 2015 yılı için belirlenen toplamda GSMH'nin %0,7'si olan nihai yardım hedefine ulaşılabilmesi açısından önemlidir. AB'nin son dönemde RKY ile ilgili olarak gösterdiği performansın değerlendirilmesi Binyıl Kalkınma Hedefleri konusunda AB'nin mevcut durumunu ortaya koyacaktır. AB ülkelerinin 2010 yılı kalkınma yardımı performansları Tablo 5'de yer almaktadır. Buna göre, Konsensüste belirlenen ilkeler ve hedefler doğrultusunda 2004-2010 döneminde RKY

önemli ölçüde artmış olsa da, belirlenen ara hedeflere ulaşamamıştır. 2010 yılında AB, RKY miktarı tarihinin en yüksek seviyesine ulaşarak toplamda 53,1 milyar Euro yardım miktarına ulaşsa da, RKY/GSMH içerisindeki payı %0,42 olarak gerçekleşmiş ve %0,56'lık hedefe ulaşamamıştır. Bu sonucu doğuran en önemli etken, 2008 yılında tüm dünyayı etkileyen derinküresel mali krizdir. 2008 yılında yaşanan krize rağmen 2010 yılında, 18 üye ülke RKY miktarlarını arttırmış, 9 üye ülke 2010 yılı ara hedeflerine ulaşmış (Fransa, İrlanda, İngiltere, Finlandiya, Belçika, Hollanda, Danimarka, İsveç, Lüksemburg), 4 ülkenin RKY/GSMH oranı ise %0,7hedefini de aşmıştır (Lüksemburg, İsveç, Danimarka ve Hollanda). (Council Of The European Union, 2011: 1-2).2010 yılında bir önceki yıla göre RKY'nda en fazla artışı sağlayan ülke İngiltere (EUR 2,1 milyar) olmuştur. Bu ülkeyi, Almanya (0,9 milyar EUR), Fransa (0,7 milyar EUR) ve Belçika (EUR 0.4 milyar) izlemiştir. Bir önceki yıla göre 2010 yılında 9 AB üyesi ülkede RKY miktarı düşmüştür. (Yunanistan, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Malta, Romanya, Slovenya ve İspanya). En büyük düşüş İspanya'da yaşanmıştır. (261 milyon EUR ile resmi RKY/GSMH oranı % 0.43'e gerilemiştir. Sonuç olarak, her ne kadar bazı ülkelerin RKY miktarları artsa da 18 üye ülke kendileri için belirlenmiş hedeflere ulaşamadığından toplamda %0.56'lık hedefe ulaşamamıştır(European Commission, 2011: 25).AB üyesi ülkelerin belirlenmiş RKY/GSMH hedeflerine ne kadar uzak oldukları ise Tablo 6'da yer almaktadır.

AB, RKY konusunda 2010 yılı hedeflerini kaçırmamasının yanında, izleyen yılda toplam RKY/GSMH oranı %0,43'lük oranından %0,42'ye düşmüştür. AB'de 2011 yılında RKY'ndaki düşüş üye ülkelerin toplam performanslarından kaynaklanmıştır. Bu yılda 11 üye ülke RKY'nı toplamda 2,5 milyar Euro azaltırken, 16 üye ülke RKY'nı toplamda 2,2 milyar Euro arttırmıştır. En büyük azalma; İspanya, Fransa, Belçika ve Yunanistan'da görülmüştür. (Bunlar içerisindeki en dramatik düşüş, bir önceki yıla göre RKY'nı %38 azaltan Yunanistan'da görülmüştür). RKY'nda 2010 yılına göre en yüksek artış ise, İtalya, Almanya ve İsveç'te gerçekleşmiştir. RKY'ndaki toplam gelişme değerlendirildiğinde ise, Portekiz ve Yunanistan dışındaki bütün ülkelerin RKY/GSMH

oranlarının 2004-2011 yılları arasında arttığı görülmektedir. Bir önceki yıla göre 2011 yılında, Almanya, İngiltere, Litvanya, Bulgaristan, Romanya, Malta ve Estonya RKY/GSMH oranındaki artış en yüksek yada en yüksek olana çok yakın ülkeler olmuştur. İsveç, Lüksemburg, Belçika, Finlandiya, İrlanda, GKRY'nin, 2004 yılından itibaren gösterdikleri gelişim önemlidir. Danimarka, Hollanda, Fransa ve Polonya 2004 yılından itibaren sınırlı bir gelişim göstermişlerdir. Danimarka ve Fransa'nın 2011 yılı RKY/GSMH oranları 2004 düzeylerinin altında kalmıştır. İspanya, Avusturya, İtalya'nın RKY/GSMH oranlarının gelişimleri ise sınırlı olmuştur(European Commission, 2012: 54).

Tablo 5: AB Üyesi Ülkelerin RKY Miktarları ve RKY/GSMH Oranları (Euro Milyon,%)

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	RKY	RKY/ GSMH	RKY	RKY/ GSMH	RKY	RKY/ GSMH	RKY	RKY/ GSMH	RKY	RKY/ GSMH	RKY	RKY/ GSMH
Avusturya	1194	0,47	1321	0,50	1188	0,43	820	0,30	905	0,32	796	0,27
Belçika	1575	0,50	1425	0,43	1654	0,48	1874	0,55	2265	0,64	2014	0,53
Bulgaristan	1	0,00	17	0,06	13	0,04	12	0,04	31	0,09	35	0,09
GKRY	21	0,15	18	0,12	26	0,17	33	0,20	34	0,20	28	0,16
Çek Cumhuriyeti	128	0,12	131	0,11	173	0,12	154	0,12	169	0,12	184	0,13
Danimarka	1782	0,80	1872	0,81	1944	0,82	2018	0,88	2164	0,90	2144	0,86
Estonya	11	0,09	12	0,08	16	0,10	13	0,10	14	0,10	18	0,12
Finlandiya	665	0,40	717	0,39	808	0,44	926	0,54	1008	0,55	1013	0,52
Fransa	8445	0,47	7220	0,38	7562	0,39	9048	0,47	9751	0,50	9345	0,46
Almanya	8313	0,36	8978	0,37	9693	0,38	8674	0,35	9606	0,38	10452	0,40
Yunanistan	338	0,17	366	0,16	488	0,21	436	0,19	378	0,17	238	0,11
Macaristan	119	0,13	76	0,08	74	0,08	84	0,10	85	0,09	101	0,11
İrlanda	814	0,54	871	0,55	921	0,59	722	0,54	676	0,53	650	0,52
İtalya	2901	0,20	2901	0,19	3370	0,22	2368	0,16	2349	0,15	3050	0,19
Letonya	9	0,06	12	0,06	15	0,07	15	0,07	12	0,06	14	0,07
Litvanya	20	0,08	35	0,11	35	0,11	30	0,11	28	0,10	38	0,13
Lüksemburg	232	0,89	274	0,92	288	0,97	298	1,04	301	1,09	297	0,99
Malta	7	0,15	8	0,15	11	0,20	10	0,18	7	0,11	14	0,25
Hollanda	4343	0,81	4575	0,81	4848	0,80	4615	0,82	4795	0,81	4698	0,78
Polonya	236	0,09	265	0,10	258	0,08	269	0,09	285	0,08	300	0,08
Portekiz	316	0,21	344	0,22	430	0,27	368	0,23	489	0,29	481	0,29
Romanya	3	0,00	84	0,07	94	0,07	99	0,09	86	0,07	118	0,09
Slovakya	44	0,10	49	0,09	64	0,10	54	0,09	56	0,09	62	0,09
Slovenya	35	0,12	40	0,12	47	0,13	57	0,15	48	0,13	45	0,13
İspanya	3038	0,32	3755	0,37	4761	0,45	4728	0,46	4467	0,43	3067	0,29
İsveç	3151	1,02	3170	0,93	3281	0,98	3266	1,12	3418	0,97	4032	1,02
İngiltere	9926	0,51	7194	0,36	7973	0,43	8521	0,52	10391	0,56	9881	0,56
AB 15 TOPLAM	47033	0,43	44954	0,39	49207	0,43	48413	0,45	52963	0,46	52159	0,45
AB 12 TOPLAM	635	0,09	745	0,09	825	0,09	830	0,10	854	0,09	957	0,10
AB 27 TOPLAM	47668	0,41	45699	0,37	50032	0,40	49243	0,42	53817	0,43	53115	0,42

Kaynak:European Commission, (2011). EU Accountability Report 2011 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels. s.27http://ec.europa.eu/europeaid/how/accountability/eu-annual-accountability-reports/documents/working-document-vol1_en.pdf

2010 ve 2011 yılı gerçekleştirmelerine göre üye ülkelerin 2015 yılı hedefleri değerlendirildiğinde, her ülkenin birbirinde farklı pozisyonda olduğu görülmektedir. Dört AB ülkesi (İsveç, Danimarka, Hollanda ve Lüksemburg), %0,7'lik hedefi aşmışlardır. Hatta bu ülkelerden üçünde (Danimarka, Lüksemburg ve İsveç) 2015 yılındaki %1'lik hedefe de ulaşılmıştır. 2011 yılındaki %0,56'lık düşüşe rağmen İngiltere %0,7'lik hedefe ulaşmayı sağlayacak bir gelişim içerisinde. Belçika, Finlandiya ve İrlanda %0,51'lik 2010 hedefinden yukarıda olmalarına rağmen RKY artış hızları düşüktür. Malta dışında, hiçbir AB-12 üyesi ülke 2010 RKY/GSMH hedefinin üzerinde değildir.

Tablo6: Üye Ülkeler Hedeflerine Ne Kadar Uzak

Ülke	2010 hedefi (RKY/GSMH)	Hedefe Uzaklık	Ülke	2010 hedefi (RKY/GSMH)	Hedefe Uzaklık
Avusturya	0,51	0,19	Litvanya	0,17	0,07
Belçika	0,70	0,06	Lüksemburg	1,00	-
Bulgaristan	0,17	0,08	Malta	0,17	0,06
GKRY-	0,17	-	Hollanda	0,80	-
Çek Cumhuriyeti	0,17	0,05	Polonya	0,17	0,09
Danimarka	0,80	-	Portekiz	0,51	0,22
Estonya	0,17	0,07	Romanya	0,17	0,10
Finlandiya	0,51	-	Slovakya	0,17	0,08
Fransa	0,51	0,01	Slovenya	0,17	0,04
Almanya	0,51	0,13	İspanya	0,56	0,13
Yunanistan	0,51	0,34	İsveç	1,00	0,03
Macaristan	0,17	0,08	İngiltere	0,56	-
İrlanda	0,51	-	AB 15 TOPLAM	0,56	0,10
İtalya	0,51	0,36	AB 12 TOPLAM	0,17	0,08
Letonya	0,17	0,11	AB 27 TOPLAM	0,53	0,10

Kaynak: European Commission, (2011). EU Accountability Report 2011 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels. s.27 http://ec.europa.eu/europeaid/how/accountability/eu-annual-accountability-reports/documents/working-document-vol1_en.pdf

Geçmiş performanslar ışığında 2015 yılına yönelik olarak gerçekleştirilen tahminlerde, AB RKY'nin sözü edilen yıla kadar %0,44 artacağı öngörülmektedir. GSMH içerisinde %0,7 oranında RKY miktarına ulaşmak içinse AB'nin mevcut yardım miktarını iki katına çıkarması gerekmektedir (Bu durumda Komisyon'un tahminine göre 2015 yılına kadar üye ülkeler toplamda yaklaşık 50 milyar Euro'luk bir kaynağı RKY'na aktarmak zorundadırlar). Ülkelerin mevcut tahminler doğrultusunda 2015 yılına kadar RKY miktarlarını ne kadar arttırmaları gerektiği Tablo 7'de görülmektedir. Örneğin Yunanistan ve Letonya RKY miktarlarını 2012-2015 yılları arasında altı kat, Polonya ve Romanya beş kat, Bulgaristan, İtalya ve Slovakya dört kat, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Litvanya, Portekiz, Slovenya ve İspanya ise üç kat arttırmalıdırlar. AB üyesi pek çok ülkenin içinde bulunduğu sıkı bütçe politikaları dönemi dikkate alındığında bu artışların belirlenen dönemde gerçekleştirilemeyeceği açıktır. Bu anlamda AB'nin 2015 yılı RKY hedeflerine ulaşamayacağı söylenebilir.

Tablo 7: 2015 RKY Tahminleri-2011 Yılı RKY Ve 2015 Yılı Taahhütleri Arasındaki Fark (Komisyon Tahminleri)

	2012 Tahmini		2013 Tahmini		2014 Tahmini		2015 Tahmini		2015 Taahhütleri		2011 yılı RKY ve 2015 yılı taahhütleri arasındaki fark Milyon Euro
	RKY	RKY/GSMH	RKY	RKY/GSMH	RKY	RKY/GSMH	RKY	RKY/GSMH	RKY	RKY/GSMH	
Avusturya	1469	0,47	1361	0,42	1523	0,46	1404	0,41	2384	0,70	1587
Belçika	2172	0,56	2040	0,51	2083	0,50	2972	0,70	2977	0,70	964
Bulgaristan	36	0,09	43	0,10	51	0,12	61	0,14	149	0,33	114
GKRY	29	0,16	30	0,16	32	0,17	32	0,16	65	0,33	37
Çek Cumhuriyeti	184	0,13	182	0,12	194	0,13	209	0,13	533	0,33	349
Danimarka	2093	0,82	2189	0,83	2240	0,83	2324	0,84	2782	1,00	638
Estonya	21	0,13	23	0,14	27	0,15	30	0,17	60	0,33	42
Finlandiya	1124	0,56	1129	0,54	1134	0,52	1160	0,52	1563	0,70	550
Fransa	10461	0,51	10168	0,48	10376	0,48	10588	0,47	15657	0,70	6312

Almanya	10728	0,40	11230	0,41	11757	0,42	12307	0,42	20288	0,70	9836
Yunanistan	222	0,11	207	0,10	193	0,09	180	0,08	1548	0,33	1310
Macaristan	99	0,11	100	0,10	100	0,10	100	0,10	341	0,70	241
İrlanda	639	0,51	644	0,50	697	0,52	699	0,50	978	0,70	328
İtalya	1880	0,12	2755	0,17	2783	0,17	2811	0,16	12086	0,33	9036
Letonya	16	0,07	17	0,08	18	0,08	20	0,08	79	0,33	65
Litvanya	43	0,14	48	0,14	55	0,16	62	0,17	118	1,00	81
Lüksemburg	295	1,00	306	1,00	316	1,00	328	1,00	328	0,33	31
Malta	16	0,27	18	0,29	20	0,31	22	0,33	22	0,70	8
Hollanda	4424	0,72	4463	0,70	4674	0,71	4917	0,72	4781	0,33	83
Polonya	309	0,08	325	0,08	341	0,08	357	0,08	1389	0,70	1089
Portekiz	471	0,29	513	0,31	558	0,33	607	0,35	1219	0,33	738
Romanya	125	0,09	136	0,09	148	0,09	161	0,10	538	0,33	420
Slovakya	69	0,10	66	0,09	67	0,09	69	0,09	260	0,33	198
Slovenya	51	0,14	54	0,15	59	0,16	65	0,16	130	0,70	85
İspanya	2405	0,23	2409	0,22	2414	0,21	2415	0,21	8136	1,00	5069
İsveç	4058	0,98	4248	0,99	4462	1,00	4688	1,02	4587	0,70	555
İngiltere	10613	0,56	13688	0,70	14135	0,70	14659	0,70	14659	0,72	4778
AB 15 TOPLAM	53053	0,44	57351	0,46	59343	0,47	62064	0,47	93973	0,33	41814
AB 12 TOPLAM	997	0,10	1043	0,10	1111	0,10	1187	0,11	3685	0,69	2729
AB 27 TOPLAM	54050	0,42	58394	0,44	60454	0,44	63251	0,45	97658		44543

Kaynak: European Commission. (2012). EU Accountability Report 2012 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels, s. 55 http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/financing_for_development/documents/swp-199-main-report.pdf

Üye devletler tek tek üzerlerine düşen taahhütleri yerine getirmediğçe 2015 yılı hedeflerine ulaşılması mümkün görünmemektedir. Belirlenen oranlara ulaşamayan ama aynı zamanda RKY’nda azaltmalar yapan ülkelerin varlığı durumunda nihai hedefe ulaşamayacaktır. (Örneğin İtalya, kendisi için konulan performansa oldukça uzak olduğu kadar, gerçekleştirdiği RKY’nda son yıllarda önemli azaltmalar yapmaktadır). Sadece RKY konusunda son dönemde önemli performanslar gösteren ülkelerin katkısı ile bu sonuca ulaşamaz (Örneğin Almanya gibi). Ayrıca, AB üyesi ülkelerin Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmada üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirirken, adil bir katkı payı paylaşımının olmadığını düşünmeleri de hedeflere ulaşmayı zorlaştırmaktadır.

AB Konsey’i üye ülkeleri yardımlar konusundaki hedeflerine ulaşmaları ve bunları koordineli şekilde gerçekleştirmeleri için Ulusal çok yıllık planlar hazırlamalarını istemektedir. Bazı ülkeler bu planlara sahipken,

bazılarında yoktur. Şu anda AB üyesi ülkelerin 10 tanesinde bu tür planlar bulunmaktadır. (European Commission, 2011: 32) Ancak bu planların varlığı bile özellikle kriz dönemlerinde yardımların düşmesine engel olamamaktadır. 2015 yılındaki %0,7'lik hedefe ulaşabilmek daha fazla çaba gerekmektedir ki mevcut ekonomik kriz ortamında bu durum çok gerçekçi görünmemektedir. Üye ülkelerin bütçe kısıtları yaptıkları yardımların miktarını önemli ölçüde kesintiye uğratmaktadır. Planların varlığının yanında bu konudaki politik istekliliğin de var olması son derece önemlidir. Bu anlamda üye ülkelerin katkılarını zorunla hale getirecek yasal düzenlemeler yapılabilir.

AB Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için 2015 yılına kadar taahhütlerini yerine getirmek konusundaki kararlılığını sürekli tekrarlamaktadır. Tabi ki bu durum sadece bir küresel dayanışma ve yardım eylemi olarak değerlendirilemez. Tüm dış yardımlarda olduğu gibi, bunun AB açısından da faydalı tarafları bulunmaktadır. (özellikle mülteci akımları ve güvenlik tehdidine karşı) Ayrıca, iklim değişikliği ile mücadele, biyolojik çeşitlilik, çölleşme ve bulaşıcı hastalıkların yayılması gibi konular da tüm dünyayı ilgilendirdiği için AB açısından dolaylı faydalar yaratacaktır. Bu anlamda küresel sorunların çözümü için küresel işbirliği zorunlu olmaktadır. Dolayısıyla Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması AB'nin çıkarları açısından da zorunludur. Ayrıca küresel dünyada güçlü bir aktör olma hedefi de başarılmış olacaktır. AB açısından bir ülkenin kalkınmasına yapılan yardım, aslında uzun vadede o ülke ile kurulacak siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerin de çok uygun bir zemin hazırlamaktadır.

6. SONUÇ

Günümüzde küresel bir sorun olan yoksulluk, bütün ülkeleri yakından ilgilendiren bir konu haline gelmiştir. Bu konuda ülkelerarası işbirliği zorunludur ve bu işbirliğinde öne çıkan araçlardan birisi gelişmekte olan ülkelerin kalkınma süreçlerine destek olmak ve acil sorunlarına çözüm bulmak amacıyla yapılan RKY'dır. Gelişmekte olan ülkelerdeki insanların ihtiyaçlarını karşılamaya ve onların politik, ekonomik ve sosyal alanlarda gelişmelerini sağlamaya yardımcı en önemli

yöntemlerden biri olarak kabul edilen kalkınma yardımları, etkin bir araç olarak uzun yıllardır kullanılmaktadır. Küresel olarak her geçen gün daha da önemli hale gelen yoksullukla mücadele kalkınma ekonomisinin ilgi odağı olmaya devam etmektedir.

Binyıl Kalkınma Hedefleri, uluslararası düzeyde yoksulluk sorunu konusunda önemli ölçüde farkındalık yaratmıştır ve uluslararası işbirliğinin önemli bir örneğidir. Hedeflerin; gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğun azaltılmasına yönelik çabaların artırılmasını teşvik ettiği tartışmasızdır. AB de, tüm dünyada önemli bir aktör olma yönündeki isteği ile kalkınma işbirliği alanındaki faaliyetlere destek vermektedir. Bu konuda 2015 yılı Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için üye ülkeler açısından ara ve nihai hedefler belirlemesi, yoksulluğun giderilmesini ve sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen küresel çabalara katkıda bulunma konusundaki kararlılığının bir göstergesidir.

AB, Birlik düzeyinde kalkınma yardımları bütçe kaynaklarından ve fon desteği ile sağlayarak, Binyıl Kalkınma Hedeflerine coğrafi programlar (Kalkınma İşbirliği Aracı, Avrupa Komşuluk ve İşbirliği Aracı ve Avrupa Kalkınma Fonu) ve tematik programları ile önemli destekler sağlamaktadır. AB, kalkınma yardımları taahhütleri doğrultusunda yardım sağlayan diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, toplam RKY'nın çok önemli bir miktarını karşılamaktadır. Yapılan yardımlar kişi başına miktarlar olarak değerlendirildiğinde de diğer ülkelere oranla AB'nin üstünlüğü görülmektedir. Ancak yine de 2015 yılı hedefleri tutturma konusunda bazı sıkıntıların olduğu da görmezden gelinemez. Çünkü 2004-2010 döneminde AB RKY önemli ölçüde artmış olsa da, belirlenen ara hedeflere ulaşamamıştır. Her üye ülke hedefler konusunda farklı durumda olsa da, özellikle 2008 küresel mali krizinin de etkisiyle, birçoğunda, RKY'nın artış ivmesi konusunda önemli azalmalar görülmüştür. AB üyesi pek çok ülkenin içinde bulunduğu sıkı bütçe politikaları dönemi de dikkate alındığında RKY'nda önümüzdeki dönemde de fazla artış gerçekleştirilemeyeceği açıktır. Bu anlamda AB'nin 2015 yılı RKY hedeflerine ulaşamayacağı söylenebilir.

Ancak söz konusu hedeflere ulaşamayacak olması gelişmekte olan ülkeler açısından olduğu kadar gelişmiş ülkeleri de yakından

ilgilendirecektir. Çünkü bu durum sadece bir küresel dayanışma ve yardım eylemi olarak değerlendirilemez. Tüm dış yardımlarda olduğu gibi, kalkınma yardımlarının da gelişmiş ülkeler açısından (ve tabii ki AB açısından da) faydalı tarafları bulunmaktadır. Kalkınma yardımlarının önemli bir dış politika aracı olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle 2015 yılı hedefleri için kalan sürenin en iyi şekilde değerlendirilmesi, dünya genelinde bilincin artırılması ve küresel aktörler arasında daha somut bir işbirliğinin oluşturulması gerekmektedir. Bu doğrultuda AB'nin rolü tartışmasız olarak çok önemlidir. Burada ayrıca asıl önemli olan nokta yapılan yardımların etkinliğidir. AB Komisyonu ve üye ülkeler bu konuda çalışmalar yürütmektedir. Yardımların kalitesini arttıracak reformların hızlandırılması gerekmektedir. Sürdürülebilir kalkınma politikalarına AB'nin sağladığı desteğin yeniden değerlendirilmesi ve bu yeni yaklaşımlar çerçevesinde Afrika'nın bu yardımlardan en çok yararlanan bölge olmasının sağlanması ve iki kıta arasında ortaklıkla ilgili ilave desteklerin uygulamaya koyulması gerekmektedir. Üye ülkeler belirlenen hedeflere ulaşma konusunda üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmelidirler. Tabii ki, sayılan kalıcı ve uzun vadede etkili olacak önlemlerin alınabilmesi için ilave finansman kaynakları gerekmektedir. AB, RKY miktarlarının artırılması için yeni finansman kaynakları yaratılması bir zorunluluktur. AB Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için 2015 yılına kadar taahhütlerini yerine getirmek konusundaki kararlılığını sürekli tekrarlamaktadır. Bu nedenle, AB içerisinde Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılması konusunda yapılması gereken çalışmaların hızlandırılması ve politikalarda değişiklik yapılması görüşü hâkimdir. Bu anlamda Birlik içerisinde Binyıl Kalkınma Hedeflerine yapılan desteğin artırılması, kalkınmada uyum politikalarına desteğin artırılması ve özellikle Afrika'ya sağlanacak desteklerin artırılması konularında reform önerileri gündemdedir.

KAYNAKÇA

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye, *Küresel Ortaklıklarda Son Durum*, <http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=1582>, (05.08.2013)

Council Of The European Union, (2011). *Council Conclusions on First Annual Report to the European Council on EU Development Aid Targets*, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/122163.pdf,(11.08.2013)

Development and Cooperation- Europeaid, *Agenda for Change*, http://ec.europa.eu/europeaid/news/agenda_for_change_en.htm, (11.08.2013)

Development and Cooperation- Europeaid, *European Development Fund*, http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm, (15.08.2013)

Development and Cooperation- Europeaid, *Geographic Instruments*, http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/geographic_en.htm, (15.08.2013)

Development and Cooperation- Europeaid, *Thematic Instruments And Programmes*,http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/thematic_en.htm
Development and Cooperation, *How We Finance*, http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/index_en.htm, (13.08.2013)

DPT, *Dokuzuncu Kalkınma Planı Teknik İşbirliği Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. (2006).
http://plan9.dpt.gov.tr/oik54_teknikisbirligi/teknikis.pdf. (13.08.2013)
Ekonomi Bakanlığı, *Türkiye-AB İlişkileri*, <http://www.ekonomi.gov.tr/avrupabirligi/index.cfm?sayfa=DB164801-D8D3-8566-452049DA66F84F00>, (13.08.2013)

Europa, *European Consensus of Development*,
http://europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework/r12544_en.htm, (10.08.2013)

Europa, *General Development Framework*,
europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework, (07.08.2013)

European Commission, Annual Report 2010 On The European Union's Development And External Assistance Policies And Their Implementation in 2009, Brussels.
http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/documents/annual-reports/europeaid_annual_report_2010_en.pdf, (15.08.2013)

European Commission, EU Accountability Report 2011 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels.
http://ec.europa.eu/europeaid/how/accountability/eu-annual-accountability-reports/documents/working-document-vol1_en.pdf, (19.08.2013)

European Commission, EU Accountability Report 2012 on Financing for Development, Review of Progress of the EU and its Member States, Brussels,
http://ec.europa.eu/europeaid/what/developmentpolicies/financing_for_development/documents/swp-199-main-report.pdf (19.08.2013)

European Commission, Increasing the Impact of EU Development Policy: (2011). An Agenda for Change, Brussels.
http://ec.europa.eu/europeaid/what/developmentpolicies/documents/agenda_for_change_en.pdf. (11.08.2013)

Kirmanoglu, H. (2013). Kalkınma Yardımları. Fazıl Tekin-M. Oğuz Arslan (Edt), Uluslararası Kamu Maliyesi içinde (s 98-115). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Reisen, M., (2004). The EU's Contribution to the Millennium Development Goals
Special Focus: HIV/AIDS, Alliance2015 Supervisory Council, The Hague/Netherlands, 2004.
http://www.eurostep.org/wcm/dmdocuments/PUB_2015-Watch-report1.pdf

TİKA – Raporlama ve Koordinasyon Birimi. (2010). Kalkınma Yardımlarına İlişkin Tanımlar ve Örnekli Açıklamalar, Ankara.
http://ebf.tika.gov.tr/Documents/KALKINMA%20YARDIMLARINA%20C4%B0L%C4%B0C5%9EK%C4%B0N%20TANIMLAR_ekiml2010.pdf

http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci/environment_en.htm,
(17.08.2013)

http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr_en.htm, (17.08.2013)

http://ec.europa.eu/europeaid/what/food-security/index_en.htm,
(17.08.2013)

EK-1 BİNYIL KALKINMA HEDEFLERİ

HEDEFLER	GÖSTERGELER
1. Hedef: Aşırı yoksulluk ve açlığı yok etmek	
1. Hedef: 1990-2015 yılları arasında günlük geliri 1 doların altında olan insan sayısını yarı yarıya azaltmak	1. Günlük geliri 1 doların altında olan nüfus oranı 2. Yoksulluk aralığı oranı (oran x yoksulluğun derinliği) 3. Ulusal tüketimde en yoksul kentilyonun payı
2. Hedef: 1990-2015 yılları arasında açlık çeken insan sayısını yarı yarıya azaltmak	4. düşük kilolu çocukların yaygınlığı (5 yaş altı) 5. asgari besin enerjisi tüketiminin altında olan nüfus oranı
2. Hedef: Evrensel temel eğitimi	

sağlamak	
3. Hedef: 2015 yılına kadar, her yerde kız ve erkek çocukların eksiksiz bir ilköğretim dönemini tamamlayabilmelerini sağlamak	6. temel eğitimde kaydedilen net oran 7. başlangıç notu bir olan ve notu beşe ulaşan öğrenci oranı 8. 15 – 24 yaşın okuma yazma oranı
3. Hedef: Cinsiyet eşitliğini geliştirmek ve kadın etkinliğini artırmak	
4. Hedef: İlk ve orta öğretimde tercihen 2005 yılına kadar ve tüm seviyelerdeki öğretimde 2015 yılından geç olmamak üzere cinsiyet farkını ortadan kaldırmak	9. ilk, orta ve üçüncü eğitimde kızların erkeklere olan oranı 10. 15 – 24 yaş arası okur yazar kadınların erkeklere olan oranı 11. tarım dışı sektördeki ücretli işlerde kadınların payı 12. ulusal parlamentoda kadınların sahip olduğu sandalye oranı
4. Hedef: Çocuk ölümünü azaltmak	
5. Hedef: 1990-2015 yılları arasında beş yaş altı ölüm oranını üçte iki azaltmak	13. 5 yaş altı ölüm oranı 14. bebek ölüm oranı 15. kızamığa karşı bağışıklık kazandırılan 1 yaş çocuk oranı
5. Hedef: Anne sağlığını geliştirmek	
6. Hedef: 1990-2015 yılları arasında anne ölüm oranını dörtte üç azaltmak	16. anne ölüm oranı 17. tecrübeli sağlık personeliyle gerçekleşen doğum oranı
6. Hedef: HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele	
7. Hedef: 2015 yılına kadar HIV/AIDS'in yayılmasını durdurmak ve geriletmeye başlatmak	18. 15 – 24 yaş hamile kadınlarda HIV yaygınlığı 19. Doğum kontrolü yaygınlık oranı 20. HIV/AIDS sebebiyle yetim kalan çocuk sayısı
8. Hedef: 2015 yılına kadar sıtma ve diğer önemli hastalıkları durdurmak ve geriletmeye başlatmak	21. sıtma nedeni ölüm oranı ve bu hastalığın yaygınlığı 22. sıtma riski olan bölgelerde etkin sıtma önlemi ve tedavisinden yararlanan nüfus oranı 23. tüberküloz yaygınlığı ve bu hastalıkla bağlantılı ölüm oranı 24. Saptanan ve tedaviyle iyileştirilen

	tüberküloz vakası oranı
7. Hedef: Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak	
9. Hedef. Sürdürülebilir kalkınma ilkelerini ülke politikaları ve programlarıyla bütünleştirmek ve çevresel kaynakların kaybını geriletmek	25. ormanla kaplı alan oranı 26. biyolojik çeşitlilik sağlamak için korunan alan oranı 27. kullanılan enerji birimine düşen gayri safi yurtiçi hasıla (enerji verim oranı yerine) 28. karbondioksit ölçümleri (nüfus başına) (buna ek olarak diğer iki küresel atmosferik kirlilik: ozonun delinmesi ve küresel ölçekte ısınan gazların toplanması)
10. Hedef: 2015 yılına kadar sağlıklı içme suyundan sürekli olarak yararlanamayan insan oranını yarı yarıya azaltmak	29. gelişmiş bir su kaynağından sürekli yararlanabilen nüfus oranı
11. Hedef: 2020 yılına kadar en az yüz milyon gecekondü sakininin yaşamlarında kayda değer ilerleme sağlamak	30. gelişmiş hıfzısıhhadan yararlanan nüfus oranı 31. güvenli bir meskenden yararlanan nüfus oranı (yukarıdaki bazı göstergelerin kentsel/kırsal ayırımı gecekondü sakinlerinin yaşamlarının gelişimini izlemek için uygun olabilir)
8. Hedef: Kalkınma için küresel bir ortaklık geliştirmek	
12. Hedef: Açık, kurallara bağlı, öngörülebilir, ayırım yapmayan bir ticari ve mali sistem geliştirmek. (hem ulusal hem de uluslar arası düzeyde iyi yönetim, kalkınma ve yoksulluğun azaltılmasını taahhüt etmeyi de içerir)	(Aşağıdaki göstergelerden bazıları en az gelişmiş ülkeler(LDC), Afrika, denize çıkışı olmayan ülkeler ve küçük ada devletleri için ayrı olarak gözlenecektir) Resmi kalkınma desteği 32. OECD/DAC bağışçılarının gayri safi milli hasıla yüzdesi gibi net resmi kalkınma desteği (hedef, LDC'ler için %0.15, toplamda %0.7) 33. Resmi kalkınma desteğinin temel sosyal hizmetlere oranı (temel eğitim, temel sağlık, beslenme, temiz su ve hıfzısıhha)

13. Hedef: En az gelişmiş ülkelerin özel ihtiyaçlarını dikkate almak. (en az gelişmiş ülkelerin ihracat malları için gümrük vergisiz ve kotasız geçişi, HIPC ler için güçlendirilmiş borç yardım programı ve ikili resmi borçların silinmesini ve yoksulluğun azaltılması taahhüt edilen ülkeler için daha cömert bir resmi kalkınma desteğini içerir.)	34. bağlı olmayan resmi kalkınma desteği oranı 35. gelişmekte olan küçük ada devletlerinde çevre için ayrılan resmi kalkınma desteği oranı 36. denize çıkışı olmayan ülkelerde taşımacılık için ayrılan resmi kalkınma desteği oranı Pazar girişi 37. Gümrük vergisiz ve kotasız kabul edilen ihracat oranı 38. tarım ürünleri, tekstil ve konfeksiyonda ortalama tarife ve kotalar 39. OECD ülkelerinde yerli ve ihracat tarıma verilen devlet desteği
14. Hedef: Denize çıkışı olmayan ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinin özel ihtiyaçlarını dikkate almak. (Gelişmekte olan küçük ada devletlerinin sürdürülebilir kalkınma eylem programı doğrultusunda ve Genel Kurulun 22. özel oturumunun sonucu olarak)	40. ticaret kapasitesi için sağlanan resmi kalkınma desteği oranı Borç sürdürülebilirliği 41. iptal edilen ikili resmi HIPC borcu oranı 42. mal ve hizmet ihracatında yüzde olarak borç servisi. 43. borç bağışı olarak sağlanan ODA oranı
15. Hedef: Borçları uzun vadede sürdürülebilir kılmak amacıyla ulusal ve uluslar arası önlemler doğrultusunda kalkınmakta olan ülkelerin borç sorunlarıyla etraflı biçimde ilgilenmek	44. HIPC karar ve tamamlama aşamasına gelen ülke sayısı
16. Hedef: Gelişmekte olan ülkelerle işbirliği içinde, gençler için makul ve üretken iş bulmak için stratejiler geliştirmek ve uygulamak	45. 15 – 24 yaş işsizlik oranı
17. Hedef: İlaç sanayii ile işbirliği içinde, gelişmekte olan ülkelerde karşılanabilecek zorunlu ilaçların sağlanması	46. Sürdürülebilir biçimde zorunlu ilaçlardan yararlanabilen nüfus oranı
18. Hedef: Özel sektörle işbirliği içinde, başta bilgi ve iletişim teknolojileri olmak	47. 1000 kişi başına düşen telefon hattı sayısı

Yard.Doç.Dr. B.Tuğberk TOSUNOĞLU

üzere, yeni teknolojilerden yararlanılmasını sağlamak	48. 1000 kişi başına düşen kişisel bilgisayar sayısı